

Nr 229.

Av herr **Järte m. fl.**, angående en allmän revision av pensionsförsäkringen m. m.

Den uppfattningen har länge gjort sig gällande inom vårt offentliga liv, att den svenska socialförsäkringen är mogen för en genomgripande revision i avsikt att förenkla dess förvaltning och förbilliga dess kostnader.

I denna form kom frågan först upp vid 1920 års riksdag. Med anledning av en i Första kammaren väckt motion (nr 185) beslöt riksdagen att i skrivelse (nr 202) hemställa, »att Kungl. Maj:t täcktes låta föranstalta om verkställande skyndsammast möjligt av utredning, huruvida och i vad mån en enhetlig organisation av den svenska socialförsäkringens olika grenar kunde och borde genomföras, i syfte att åstadkomma förenkling av förvaltningen och nedbringa kostnaderna för denna ävensom största möjliga effektivitet av försäkringen». På dåvarande socialministerns, hr Bernhard Eriksson, föredragning tillsattes på hösten samma år en stor kommitté, den s. k. omorganisationskommittén, under ordförandeskap av generaldirektör af Jochnick. Kommittén föll emellertid offer för den s. k. kommittéslakten hösten 1922 och lär dessförinnan endast ha medhunnit en rekognoscering av sitt väldiga arbetsfält. Upplösningen av sagda kommitté hade varit försvarlig, därest statsmakterna funnit allt vara väl beställt genom bibehållande av status quo inom vår socialförsäkring. Riksdagen har dock för sin del icke frånträtt sin år 1920 uttalade ovannämnda uppfattning. Då besparingsarbetet på allvar började beaktas av Kungl. Maj:t, visade det sig också nödvändigt att fortsätta den Jochnickska kommitténs uppgift. Denna övertogs av den s. k. Linnérska besparingskommittén, vilken sommaren 1923 hade tillsatts på föredragning av dåvarande finansministern K. J. Beskow inom den Tryggerska ministären. Denna kommittés betänkande i fråga om socialförsäkringen publicerades våren 1925 och utremitterades till ämbetsverken, vilka sommaren samma år inkommo med sina yttranden. På grundval av dessa framlade vid 1926 års riksdag dåvarande socialminister Möller flera propositioner, som åsyftade dels reform av sjuk-kasserörelsen på frivillighetens grund, dels en omorganisation av den sociala olycksfallsförsäkringen samt slutligen ett förslag om s. k. moderskapsunderstöd. Frånsett några smärre, mindre välbetänkta partiella reformer inom den sociala olycksfallsförsäkringen, som socialdemokraterna och mellanpartierna gemensamt genomdrevo, förkastade riksdagen samtliga dessa propositioner. Sjukförsäkringsfrågan återkom emellertid vid fjolårets riksdag i form av ett

lagförslag, som formellt anslöt sig till en riksdagsskrivelse av 1926 men som i realiteten endast var en nödortftig omstuvning av det Möllerska reformprojektet. Även denna proposition avslogs, såsom ägnad att förkväva själva frivillighetsprincipen inom sjukkasseväsendet och såsom uppenbart skadlig för de s. k. rikssjukkassorna.

Det lika och gemensamma hos dessa reformförsök har varit strävandet att, i enlighet med den Linnérska besparingskommitténs förslag, främst försöka komma till rätta med sjukförsäkringen. Man kan nämligen icke dölja för sig, att de olika grenarna av den svenska socialförsäkringen tillkommit i orätt ordning. Hade sjukförsäkringen lagts till grund för det hela, skulle säkerligen såväl pensionsförsäkringen som olycksfallsförsäkringen kunnat få en mera rationell gestaltning i avseende på både omfattning och organisation, vilket skulle medfört mindre kostnader för det allmänna. Därmed är icke sagt, att man redan från början behövt göra sjukförsäkringen obligatorisk. Så mycket är dock säkert, att de frivilliga sjukkassorna, sådana de blivit efter antagandet av 1910 års lag, för närvarande, hur förtjänstfull deras verksamhet än må vara, icke äro i stånd att tjäna som grundval för den övriga socialförsäkringen. Denna olika branscher bilda därför ett inom sig oberoende och nära nog slutet system, något som leder till en onödig och dyrbar dubbling av såväl central som lokal förvaltning, vilket bör kunna undvikas, när de försäkrade, d. v. s. medborgarnas stora massa, äro desamma inom de olika försäkringsgrenarna. Ur denna synpunkt hade icke heller den Lindstedtska socialförsäkringskommitténs förslag om obligatorisk sjukförsäkring medfört någon väsentlig förbättring, ty det utgjorde endast en fortsättning av de isolerade lösningarna år 1913 av ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen samt år 1916 av olycksfallsförsäkringen. Detta förslag om obligatorisk sjukförsäkring blev dess bättre icke förverkligat. Det framlades nämligen vid en tidpunkt, hösten 1919, då man kunde förutse, att den hotande fredskrisen skulle så försämra vårt statsfinansiella läge, att det icke bleve möjligt att offra det statsbidrag av minst 30 miljoner kronor om året, som fordrades för den obligatoriska sjukförsäkringens genomförande i dess tilltänkta, synnerligen vidsträckta omfattning.

De reformförsök av den frivilliga sjukförsäkringen, som gjordes vid 1926 och 1927 års riksdagar, hade i händelse av framgång icke heller varit ägnade att avsevärt förbättra sambandet mellan socialförsäkringens olika grenar. För dem, som åstunda en verkligt rationell nyordning på detta område, var därför deras fall en källa till tillfredsställelse. Det är uppenbart, att en reform av sjukförsäkringen måste ske samtidigt och i direkt samband med en revision av särskilt pensionsförsäkringen, vilka båda försäkringsgrenar på det närmaste äro beroende av varandra. Uraktlåtenheten att sammanknyta dessa bägge reformer var ett av de motiv, som föranledde åtminstone undertecknade att vid fjolårets riksdag motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag till ny sjukkasselag m. m. Det är också vår förhoppning, att den frivilliga sjukkasserörelsen, sedan det hot om tvångsvis omgestaltning, som under mer än ett årtionde svävat över

dess huvud, numera vikit undan, skall visa sig i stånd att utveckla sig vidare av egen kraft. Rikssjuk-kassorna synas för sin del benägna att begagna nådattiden till en högst nödig och nyttig konsolidering.

Så långt ur vår socialförsäkrings historik. Hur är läget just nu?

För utredning av moderskapsunderstöd tillsattes sommaren 1926 sakkunniga, som med ledning av några svävande uttalanden från samma års riksdag skola försöka få till stånd ett förslag därutinnan. Problemet om den sociala olycksfallsförsäkringens organisation synes för tillfället avförd från dagordningen. Även här har den statsmonopolistiska centraliseringens damoklessvärd, som under senare år hängt över de ömsesidiga privata olycksfallsförsäkringsbolagen, fjärmats med påföljd, att dessa bolag fått arbetsro och tillförsikt att effektivt ordna och utbygga sin verksamhet. Aktuell är endast frågan om den lagstadgade karenstidens borttagande, varom proposition avlämnats vid årets riksdag. Den frivilliga sjukförsäkringen tycks likaledes tills vidare få lämnas i fred. Men förhoppningarna på en grundlig omgestaltning av den svenska socialförsäkringens mest betydelsefulla gren: *pensionsförsäkringen*, ha tyvärr genom socialministerns uttalanden i föreliggande statsverksproposition kommit på skam.

Ingenting kan dock, särskilt ur statsfinansiella synpunkter, vara mera påkallat. De automatiskt hastigt stigande kostnaderna för pensionsförsäkringen, den kraftiga kritiken mot hela försäkringssystemet, speciellt den på sista tiden skarpt bedömda pensionsförsäkringsfonden, farhågorna för försäkringens parasitära utnyttjande, den kostsamma förvaltningen, pensionsstyrelsens omstridda sjukvårdande verksamhet, de lokala organisationsproblemen, pensionstilläggens egenskap att minska det egna sparsamhetsintresset — dessa bekymmer var för sig och i förening göra en revision oundgänglig. Under de sista åren har också pensionsstyrelsen i sina petita själv framhållit önskvärdheten av en sådan. Kungl. Maj:ts nuvarande regering torde icke heller kunna sluta sina ögon för dess nödvändighet. Men regeringen har härvid själv spärrat vägen för sig. I fjolårets riksdag yttrade nämligen vederbörande departementschef i Kungl. Maj:ts proposition nr 110 med förslag till vissa ändringar i pensionsförsäkringslagen:

»Flera framställningar rörande reformer inom pensionsförsäkringens område föreligga för närvarande. Sålunda har statens besparingskommitté i sitt den 19 februari 1925 avgivna betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation framlagt åtskilliga mer eller mindre genomgripande ändringsförslag, och i de över detta betänkande avgivna yttrandena hava jämväl framställts vissa reformförslag. Då emellertid enligt min mening sjukförsäkringsfrågan bör hava erhållit sin lösning, innan frågan om en eventuell mera genomgripande reformering av pensionsförsäkringen upptages till behandling, har jag funnit tiden ännu icke vara inne att underställa Kungl. Maj:t sistberörda fråga.»

Socialministern gör sålunda en reform av pensionsförsäkringen avhängig av »sjukförsäkringsfrågans lösning». Sannolikt hoppades han vid nämnda till-

fälle på bifall till regeringens förenämnda förslag till sjukkassereform. Men när nu detta gick i kvav och för närvarande ingen framkomlig bana är skönjbar för en lösning av sjukkassefrågan annat än i omedelbart samband med en revision av pensionsförsäkringen, så må man fråga, huru socialministern och regeringen detta år betrakta spörsmålet om pensionsförsäkringens revision. Till det svar, som kan utläsas ur årets statsverksproposition, återkomma vi i det följande.

Andra lagutskottet å sin sida band sig i fjol icke lika hårt som socialministern. På tal om sambandet mellan sjukkassefrågans läge och en allmän revision av pensionsförsäkringen framhöll sagda utskott i sitt utlåtande nr 17 med anledning av väckta motioner angående vissa ändringar av pensionsförsäkringslagen, »att utskottet förutsatte, att en allmän revision av pensionsförsäkringen komme till stånd under den närmaste tiden, så snart sjukkassefrågans läge det medgiver». Sjukkassefrågans läge är nu sådant, att sjukförsäkringen genom sitt samband med socialförsäkringen i övrigt kommit in i en sådan återvändsgränd, att någon framkomlig väg icke är möjlig annat än att pensionsförsäkringen i första hand underkastas en omgestaltande revision.

Vid fjolårets riksdag gav också statsutskottet i sitt yttrande om frågan om pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet uttryck för sin tillfredsställelse att spörsmålet om nämnda sjukvårdande verksamhet skulle komma att i viss mån beröras av den på dagordningen stående frågan om en mer eller mindre genomgripande omläggning av den allmänna pensionsförsäkringen, och uttryckte statsutskottet därvid »den förhoppningen, att ett övervägande av nämnda fråga utan alltför stor tidsutdräkt måtte utmynna i en för den svenska folkpensioneringens lyckosamma utveckling tillfredsställande lösning».

Det fanns så mycket mera anledning för den nuvarande regeringen att ofördröjligen igångsätta en sådan revision, som pensionsförsäkringens anslagsbehov i föreliggande förslag till riksstat överträffat de mest pessimistiska farhågor. I fråga om denna starka kostnadsökning yttrar socialministern följande:

»Det av mig nu förordade anslagsbeloppet, 39 miljoner kronor, innebär en ökning i förhållande till anslaget för innevarande budgetår av icke mindre än 4.2 miljoner kronor. Sammanlagda anslagsökningen för innevarande och nästa budgetår skulle med detta förslag uppgå till 8 miljoner kronor eller över en miljon kronor mera än sammanlagda ökningen av femte huvudtiteln under samma tid. Redan denna omständighet ger omedelbart vid handen, att det för att bereda plats för kostnadsökningen för pensionsförsäkringen, varit nödvändigt icke blott att avvisa önskingar om nya utgifter inom socialdepartementets verksamhetsområde utan även att så långt möjligt nedpressa utgifterna för övriga sociala ändamål. I längden lära emellertid såväl oemotståndliga krav för nya sociala ändamål som den fortsatta kostnadsökningen för pensionsförsäkringen komma att föranleda en kraftig ökning av femte huvudtitelns slutsumma. Det är i detta sammanhang att märka, att kostnaderna för sistnämnda ändamål ännu icke på långt när uppnått sitt maximum; till belysande härav må nämnas, att enligt år 1921 verkställda beräkningar statens andel i kostnaden beräknats för budgetåret 1950—1951 komma att uppgå till mellan 63 och 64 miljoner kronor.»

Man hade, som sagt, kunnat vänta, att departementschefen efter detta påpekande av det bekymmerfulla läget inom hans huvudtitel förklarar sig finna tiden inne att omedelbart igångsätta den allmänna revision av pensionsförsäkringen, som så många år stått på dagordningen. Men i stället föredrar han att ställa sig avvaktande och yttrar:

»För visso kräver hela detta spørsmål ett grundligt och allsidigt överbäggande. Emellertid torde, särskilt med hänsyn till pensionsförsäkringens ställning till socialförsäkringen i övrigt, därmed böra anstå ytterligare någon tid.»

Socialministern angiver icke vilka de hänsyn äro som förhindra honom att gå till verket. »Hänsynen till socialförsäkringen i övrigt» kunna i detta sammanhang, objektivt sett, så långt ifrån utgöra ett fördröjande moment, att de fastmera äro ett starkt pådrivande motiv för en sådan revision. I det föregående har detta uppvisats för sjukförsäkringens vidkommande. Detsamma gäller också den hos oss synnerligen omfattande sociala olycksfallsförsäkringen. Vid olika tillfällen har påpekats, att det inre samband, som finnes och enligt sakens natur måste finnas mellan pensionsförsäkringen och olycksfallsförsäkringen, icke är tillfredsställande ordnat. Från sakkunnigt håll har detta senast gjorts gällande i en artikel i tidskriften *Arbetarskyddet* (nr 12, 1927) av sekreteraren i Riksförsäkringsanstalten jur. kand. S. Sidvall, som genom åtskilliga exempel påvisar, hurusom till följd av den oklara gränsregleringen mellan olycksfalls- och pensionsförsäkringarna, bördor åvälvas den förra, som egentligen bort bekostas av den senare. Detta innebär att de för olycksfallsförsäkringen ansvariga arbetsgivarna i vårt land, d. v. s. näringslivet över hövan, belastas. Förf. kommer också till den slutsatsen, att avgränsning mellan dessa försäkringsgrenar är en fråga, som med det snaraste bör upptagas till lösning. Detta kan dock enligt motionärernas mening icke ske, med mindre pensionsförsäkringen underkastas en reform från roten.

Till de skäl, som sålunda ur socialförsäkringens synpunkt tala för en dylik utredning, komma de nyss anförda kostnadsstegringarna på pensionsförsäkringsstaten. Dessa äro av den storleksordning, att de kräva handling. När nu socialministern känner sig förhindrad härtill, synes det böra ankomma på riksdagen, att i konsekvens av sin redan år 1920 intagna ståndpunkt, på nytt uppfordra regeringen att ofördröjligen skrida till verket.

Vid en sådan utredning torde jämväl de problem böra tagas under allvarligt och ingående överbäggande, som bruka sammanfattas under rubriken: *socialförsäkringens oväntade och ogynnsamma följder i folkpsykologiskt hänseende*. Dessa verkningar, som särskilt visa sig i moraliskt mindre nogräknade individers strävan att medelst hel- eller halvfalska uppgifter tillskansa sig socialförsäkringens olika förmåner, har med oroväckande tydlighet framträtt i sådana länder, där socialförsäkringen under längre tid varit i kraft och har där föranlett en uppmärksammas offentlig diskussion. Det kan icke förnekas att här föreligga av fakta bestyrkta faror för att socialförsäkringen stimulerar parasitära element inom befolkningen till bedrägerier och simulation, för vil-

ken hederligt folk och samhällsekonomin i dess helhet få betala kostnaderna. Detta leder till ett betänkligt negativt urval, d. v. s. de sämre stödjas till de bättre nackdel. Tyvärr finns det ingen sannolikhet för att här i Sverige personer av motsvarande läggning skola kunna motstå de frestelser som yppa sig sedan man efter hand kommit underfund med de utvägar härutinnan, som genom socialförsäkringen stå till buds. Problemet är urgammalt inom fattigvården och torde f. n. hos oss ha större aktualitet än någonsin. Man kan heller icke värja sig för den misstanken att den märkliga ökning, som på sistone ägt rum i fråga om antalet nybeviljade pensionstillägg och understöd i samband därmed, mera torde vara beroende på nyssnämnda beklagliga tendenser än på t. ex. arbetslösheten, vilken som bekant under de sista åren varit vida mindre än tidigare. Att ägna denna skuggsida av socialförsäkringen nödig uppmärksamhet och övertänka lämpliga åtgärder mot de vådor för den etiska folkhälsan, som här skönjas, lärer enligt motionärernas uppfattning bliva den icke minst angelägna uppgiften för den åstundade revisionen.

I avvaktan på denna utredning bör dock riksdagen låta sig angeläget vara att i görligaste mån söka nedbringa de belopp, som nu äskas för pensionsförsäkring. Detta möter emellertid betydande svårigheter. Här ifrågavande utgifter äro av lagfäst och automatisk natur, varav följer, att även om aldrig så starka tvivelsmål må hysas om deras behövlighet och rättmätighet i talrika enskilda fall, de likväl, sammantagna i huvudtitelns klumpsummor, äro oantastliga för kritik och oätkomliga för prutning.

Vid prövning av de särskilda förevarande utgiftsposterna på extra stat ha dock motionärerna stannat inför ett för året nytt anslagskrav som förefaller mindre påkallat. *Det rör kostnaderna för bestridande av upplysningsarbete bland pensionsnämnderna.*

Ut i sin statskrivelse har nämligen pensionsstyrelsen, under framhållande av att den ekonomiska tyngdpunkten inom pensionsförsäkringen låge i pensionskostnaderna, uttalat att det ur statsekonomiska synpunkter vore av allra största vikt, att en så effektiv kontroll som möjligt upprätthölles över dessa kostnader. Enbart genom granskning av ansökningshandlingarna inom pensionsstyrelsen kunde man härvidlag icke åstadkomma en mera effektiv kontroll, utan man måste i huvudsak bygga på de lokala pensionsmyndigheternas — ombudens och nämndernas — ansvar, plikt känsla och arbetsintresse. Sedan pensionsstyrelsen vidare uppgivit, att styrelsen vid skilda tillfällen under år 1927 vidtagit vissa åtgärder, avseende närmast ökat upplysningsarbete bland nämnderna beträffande deras uppgifter och ansvar samt ökad uppmärksamhet från pensionsstyrelsens sida rörande nämndernas kvalifikationer m. m., har pensionsstyrelsen till bestridande av kostnader för upplysningsarbete bland pensionsnämnderna begärt ett belopp av 30,000 kronor för nästkommande budgetår.

De vaga ordalag, genom vilka pensionsstyrelsen motiverat sitt anslagskrav, synas hava nödvändiggjort en närmare redogörelse beträffande de i skrivelsen

åsyftade åtgärderna till åstadkommande av ökad kontroll över pensionsärendenas behandling av pensionsnämnderna. Denna redogörelse har styrelsens chef lämnat i en till departementschefen avgiven promemoria av den 21 oktober 1927.

Av denna framgår, att en av nämnda åtgärder utgjorts av föreskrifter, som meddelats rörande arbetet med granskning av pensionsärenden inom pensionsstyrelsen. Vid behandling av denna fråga i styrelsen hade verkets chef anfört bland annat följande: Lagstiftarna syntes vid pensionsförsäkringens införande hava utgått från att pensionsstyrelsens behandling av pensionsärendena i huvudsak skulle avse en mera summarisk och formell granskning av desamma och att endast besvärsmål och pensionsärenden av mera tvistig natur skulle bli föremål för en mera ingående prövning inom styrelsen. En så långt som möjligt genomförd decentralisation vore den mest lämpliga och betryggande administrationsformen för en verksamhet sådan som den allmänna pensionsförsäkringens. Realprövningen av pensionsärendena hade emellertid kommit att i vida större utsträckning än som ursprungligen avsetts förläggas till pensionsstyrelsen. Styrelsen saknade emellertid förutsättningar för att kunna utöva en mera effektiv kontroll över nämndernas beslut. Till bevakande av det allmännas intresse syntes man i första hand och i huvudsak vara hänvisad till ombudens och nämndernas kompetens, ansvarskänsla och personkänedom. Pensionsstyrelsens arbete borde därför kraftigt inriktas på att med alla till buds stående medel söka främja och alltjämt vidga ombudens och nämndernas kvalifikationer. Bland de åtgärder, som kunde vidtagas i sådant syfte, vore ett systematiskt och målmedvetet upplysningsarbete bland ombud och nämnder beträffande deras uppgifter och ansvar samt ett uppmärksamt följande av det sätt, på vilket de handhade sina arbetsuppgifter. Vid granskningsarbetet i pensionsstyrelsen borde man skilja mellan de stora och de små frågorna. Huruvida den sökande vore pensionsberättigad eller ej vore i varje pensionsärende huvudfrågan, åt vilken stor uppmärksamhet borde ägnas.

Såsom ovan nämnts hade ifrågavarande anslag å 30,000 kronor av pensionsstyrelsen begärts till bestridande av kostnader för *upplysningsarbete* bland pensionsnämnderna. Då pensionsstyrelsens chef i förutnämnda promemoria närmare skall motivera detta anslagsyrkande, visar det sig emellertid, att beloppet är avsett till kostnader för *efterkontroll* i pensionsdistrikt, där anledning till anmärkning mot nämndens arbete syntes förefinnas.

Beträffande ifrågavarande anslagspost har departementschefen utlätit sig på följande sätt:

»Vid behandlingen i det följande av frågan om anslag till statens kostnader för pensionstillägg och understöd torde jag få anledning att närmare ingå på redogörelse för den starka ökningen under de senaste åren av antalet nybeviljade pensionstillägg och understöd. Det ligger nära till hands att antaga, att denna ökning — som för statsverket, landstingen och primärkommunerna medför högst avsevärda kostnader — till viss del är beroende på brister beträffande prövningen av pensionsansökningen ute i orterna. Detta är i och för

sig icke något att förvåna sig över med hänsyn till det starka tryck, vari pensionsnämnderna — särskilt under tider av depression på arbetsmarknaden — måste befinna sig i anledning av individernas krav på bistånd samtidigt med kommunernas intresse av att pensioner beviljas i så stor utsträckning som möjligt. Denna uppfattning om anledningen till kostnadsökningen torde också ligga till grund för pensionsstyrelsens nu behandlade framställning. Detta lär framgå av den nyss lämnade redogörelsen, och jag torde alltså icke behöva närmare ingå på de skäl, som även enligt min mening göra det *nödvändigt att försöka åstadkomma förbättrad lokal behandling av pensionsansökningarna. En genomgripande förändring därutinnan synes emellertid icke kunna vinnas, med mindre en omläggning sker beträffande hela den lokala organisationen. En sådan omläggning lär dock icke komma till stånd förrän i samband med en allmän revision av pensionsförsäkringen.* (Kurs. av motionärerna.) Vid sådant förhållande återstå för närvarande endast de vägar, som pensionsstyrelsen anvisat, nämligen upplysning och kontroll med ledning av de vid styrelsens behandling av pensionsansökningar vunna erfarenheterna rörande de skilda ombudens och nämndernas duglighet och praxis. Visserligen är jag icke fullt övertygad att den nu av pensionsstyrelsen för dylik upplysning och kontroll föreslagna metoden är den allra lämpligaste. Då jag emellertid för närvarande icke har något annat medel att föreslå men livligt inser vikten av att man icke längre dröjer med åtgärders vidtagande, vill jag förorda, att medel *försöksvis* ställas till styrelsens förfogande för bedrivande under nästa budgetår av upplysnings- och kontrollverksamhet på det föreslagna sättet. Då det hela alltså enligt min mening tillsvidare bör hava karaktären av en försöksanordning, lär anslagsbeloppet kunna sättas lägre än styrelsen föreslagit. Jag föreslår alltså, att den ifrågasatta nya anslagsposten bestäms till högst 15,000 kronor. Kungl. Maj:t torde böra äga att utfärda bestämmelser rörande beloppets användande och att fastställa de grunder, efter vilka ersättning må utgå. Därvid torde det vara erforderligt att noga tillse, att medel från posten icke komma att tjäna till förstärkning av eljest utgående ombudsarvoden. — Vidare föreslår jag, att det måtte åläggas pensionsstyrelsen att, därest medel för ändamålet anses böra utgå även för budgetåret 1929—1930, vid äskande härav lämna en redogörelse för de åtgärder, styrelsen vidtagit i det med anslagsposten i fråga avsedda syftet.»

Av departementschefens uttalande framgår såväl att han till fullo inser det berättigade i kravet på en allmän revision av pensionsförsäkringen som ock att han icke finner sig alltför övertygad om nyttan av det utav honom tillstyrkta anslaget åt pensionsstyrelsen för upplysning och efterkontroll.

Den tvekan, åt vilken departementschefen i sistnämnda hänseende givit uttryck, synes oss särdeles välgrundad. Om behovet att åvägabringa den omfördälda effektiva kontrollen kan ingen tvekan råda. Huruvida den föreslagna metoden härför är den ur olika synpunkter ändamålsenligaste, är däremot en annan fråga. Det synes ligga vida närmare till hands att för sagda uppgift begagna sig av den kompetens, som efter femtonårigt sysslande med dessa spörsmål måste vara tillfinnandes inom pensionsstyrelsens egen talrika tjänstemannakår. Där borde man vunnit en ingående erfarenhet om det lokala organisationssystemets svaga punkter och fått en sådan inblick i vad härutinnan brister, att en inspektion, utövad av ämbetsverkets egen personal, lär bli

både mera verksam i kontrollavseende och dessutom gagnarrik för granskningsbyråernas tjänstemän. Det synes därför i hög grad sannolikt, att man inom ramen av den halva miljon kronor, vartill det extra anslaget för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet beräknats, skulle kunna utföra dessa kontrollresor. Ett nytt anslag för detta syfte är därför enligt vår mening obehövt. Att märka är vidare, att det nya anslag, som nu begäres för upplysningsverksamhet i pensionsnämnderna och som närmare motiverats med behovet av särskild kontroll av nämndernas arbete, av pensionsstyrelsen yrkats samma år som, vid utfärdandet av nya arbetsföreskrifter, uttalanden från verkets ledning gjorts om nyttan och nödvändigheten av minskad kontroll vid behandlingen inom styrelsen av pensionsärenden.

På grund av vad sålunda framhållits, få vi hemställa,

att riksdagen, med uttalande av önskemålet, att en allmän revision av pensionsförsäkringen snarast möjligt kommer till stånd, icke måtte bifalla Kungl. Maj:ts förslag att å den extra staten för pensionsstyrelsens verksamhet m. m. för budgetåret 1928—1929 uppföres en post till bestridande av kostnaderna för upplysningsarbete bland pensionsnämnderna till belopp av högst 15,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1928.

Otto Järte.

Ivar Anderson.

C. J. Öberg.

Per Rudén.

Th. af Ekenstam.

Bertha Wellin.

Gust. Svedman.

Karl Wirsell.

Gunnar Persson.

Otto Johansson.

Nils Månsson.

Erik Laurén.
